

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת עבודה זרה ל"ד-מ'
פרשת תצוה | ג'ט' באדר (18-24 לפברואר)

דף ל"ד: "גזרות" ו"תקנות"

הַרְמַבְּרָם בְּהַקְדָּמָה לְפָרוֹשׁ הַמִּשְׁנָה מַחְלֵק אֶת הַדִּינִים וְאֶת הַהֲלָכוֹת שֶׁהֵם מְדַרְבְּנֵן ל"גִּזְרוֹת" וְל"תִּקְנוֹת".

"גִּזְרוֹת" הֵן הֲלָכוֹת שֶׁנִּקְבְּעוּ כְּדִי לְשַׁמֵּר שְׂלָא יַעֲבְרוּ עַל אִיסוּרֵי הַתּוֹרָה, לְמִשְׁלַל הַהֲלָכָה הַיְדוּעָה שֶׁאַסּוּר בְּשִׁבְתָּ לְהוֹרוֹת לְנוֹכְרֵי לְבָצֵעַ מְלָאכָה, כִּי חִזְ"ל חָשְׁשׁוּ שֶׁבְעֵבֶקְכוֹת כֶּף הַיְהוּדִי עֲצָמוּ יַעֲשֶׂה גַם מְלָאכָה וַיַּעֲבוֹר עַל אִיסוּר תּוֹרָה.

"תִּקְנוֹת" הֵן הֲלָכוֹת, מְצוּוֹת וּמִנְהָגִים שֶׁלֹּא בָּאוּ כְּתוּסָפֶת לְמִצְוָה מְסִימָת אוּ לְאִיסוּר מְסִימָם, אֶלָּא יֵשׁ לָהֶן מִטְרָה כְּפִנֵי עֲצָמָן, לְמִשְׁלַל: מְצוּוֹת הַדְּלָקָת נְרוֹת חֲנוּכָה; פְּרוּרִים; תִּקְנוֹת הַכְּתוּבָה שְׁכוּתָב הַבַּעַל לְאִשְׁתּוֹ וְעוּד; כְּכַר מְשָׁה רַבְּנֵי תִימָן תִּקְנוֹת, כִּינִיָּהֶן: שְׁבַעַת יְמֵי הַמְשֶׁתָּה שֶׁל חֵתָן וְכֻלָּה; שְׁבַעַת יְמֵי אֲבָלוֹת וְעוּד.

דף ל"ה: ייצור גבינות

כְּדָף זֶה נֶאֱמַר שֶׁחִזְ"ל גִּזְרוּ שֶׁאַסּוּר לְאַכּוֹל גְּבִינָה שֶׁהוֹכְנָה עַל יְדֵי נוֹכְרִי. הַנִּימוֹק הוּא דְבָרֵי שְׁמוּאֵל שְׂאוֹמֵר: "מִפְּנֵי שֶׁמַּעֲמִידִים אוֹתָהּ כְּעוֹר קֶבֶת גְּבִלָּה".

מָה הַפְּנָה?

לְאַחַר מִיתָתָם שֶׁל בְּעָלֵי חַיִּים, יֵשׁ לָהֶם שִׁימוּשׁ רַב. כְּשֶׁר - אוֹכְלִים, כְּעוֹר תּוֹפְרִים נַעֲלִים וּמוֹצְרִים נוֹסְפִים, וְכֵן הַלָּאָה. כִּיִּן הֵיטֵר נִהְגוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּקֶבֶת שֶׁל עֵגֶל לְיִיצוֹר גְּבִינָה. **לְאַחַר מוֹת הָעֵגֶל הוּצִיאוּ אֶת קֶבְתּוֹ, הַנִּיחוּ בְּתוֹכָהּ חֶלֶב, וְלְאַחַר זְמַן-מָה הַחֶלֶב הִפָּךְ לְגְבִינָה.**

אֶת זֹאת עָשׂוּ מִפְּנֵי שֶׁבְּקֶבֶת שְׁלוֹ יִשְׁנָם מִצִּים מְסִימִים שֶׁמְסִיעִים לְחֶלֶב לְהַפּוֹךְ לְגְבִינָה.

עַכְשָׁיו מִזְבֵּן בְּיִתְרָה מְדוּעַ תִּיקְנוּ חִזְ"ל שֶׁאַסּוּר לְאַכּוֹל גְּבִינָה שֶׁהוֹכְנָה עַל יְדֵי נוֹכְרִי - הַקֶּבֶת שֶׁכָּרְשׁוּתָהּ אִסּוּרָה בְּאֲכִילָה, שֶׁהִרִי הָעֵגֶל לֹא נִשְׁחַט כְּדָת וְכִדּוּן, וְהַגְּבִינָה קִיבְּלָה טַעַם מִהַקֶּבֶת הָאִסּוּרָה.

מִן הַתְּלִמּוּד

סדר נזיקין,
מסכת עבודה זרה דף ל"ד

"ההוא ארבא דמורייסא דאתי לנמילא דעכו, אותיב רבי אבא דמן עכו נטורי בהדה"

נטורי - שומרים
נמילא - נמל

הסבר: לנמל עכו הגיעה ספינה עם מורייס - מאכל העשוי מציר דגים. הושיב רבי אבא שומרים שישגוהו שהגויים לא יערבו יין במורייס ובכך יאסרו אותו.

על המפה

עכו

עכו היא עיר במחוז הצפון בישראל, והיא אחת מערי הנמל העתיקות בעולם, שראשיתה כבר בתקופת הברונזה הקדומה. היא נזכרת בתנ"ך בנחלת שבט אשר, ובדברי חז"ל.

בשל היותה עיר נמל הייתה עכו בעלת חשיבות אסטרטגית ומסחרית רבה, והיא נכבשה ועברה מיד ליד פעמים רבות לאורך ההיסטוריה. בתקופת המנדט הבריטי גדלה האוכלוסייה היהודית של העיר, אך היא פונתה ממנה בעקבות מאורעות תרפ"ט. בעכו ניצבה מצודה ששימשה את הבריטים כבית כלא. לאחר מלחמת העצמאות נמלטו מעכו רוב תושביה הערבים, ובתיהם נמסרו לעולים יהודים. כיום עכו היא עיר מעורבת ובה למעלה מ-47,000 תושבים, כשני שליש מתוכם יהודים ושליש ערבים.

עכו (israeltourism from Israel - AERIAL VIEW OF AKKO)

דף ל"ו: יין נסך

יין נסך אסור מן התורה בשתייה ובהנאה. יין נסך הוא יין שעובדי עבודה זרה ניסכו אותו לעבודה זרה.

חז"ל הוסיפו וגזרו שכל יין של נוכרי אסור. גזרה זו מכונה "סתם יינם". פלומר: יין "סתם", יין שלא ניסכו אותו לעבודה זרה. עוד גזרו: אפילו יין של יהודי שנגע בו נוכרי - אסור, זאת כדי שהיהודים לא ישתו יין עם נכרים, ובסופו יתבוללו ויתחתנו עמם.

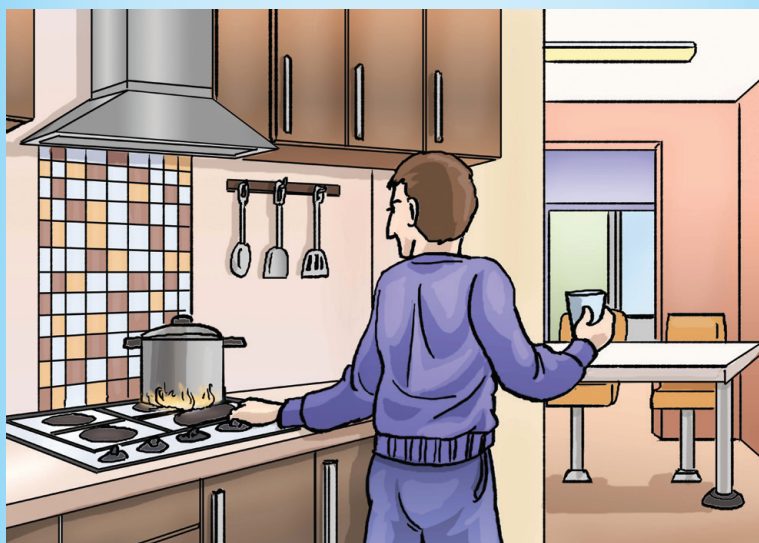
אם כך, מדוע גזרו ש"סתם יינם" אסור גם בהנאה, לא מספיק שגזרו שהוא אסור בשתייה?

הרא"ש (רבי אשר בן יהיאל) מסביר שמאחר שהנוכרים היו רגילים לנסך כל יין שנגעו בו, גזרו לאסור אותו גם בהנאה.

דף ל"ז: "בישולי נוכרים"

חכמים תיקנו שאסור לאכול מאכל שנוכרי בישל אותו, אפילו אם אנחנו בטוחים שהמאכל הזה כשר ואין בו בשר נבלה או בשר וחלב, למשל. תקנה זו תיקנו חכמים, כדי שהיהודים יתרחקו מהגויים ולא יתחברו אליהם.

גם הדלקת האש תחת הסיר נחשבת כבישול. גם אם יהודים גרים במקום שאין שם נוכרים בכלל, ובמקרה הזדמן נוכרי וכישל משהו, גם אז חז"ל גזרו איסור זה בכל מקום.

★ | מן ההיסטוריה

כיבוש עכו במלחמת העצמאות

לפי תוכנית החלוקה הייתה אמורה עכו להיות בתחום המדינה הערבית. ההגנה תכננה לסגור עליה ולהחזיק אותה כ"בת ערובה" כדי להבטיח את שלום היישובים היהודיים. **בעקבות ידיעות על ירידת המורל של הלוחמים הערבים בעיר החליט משה כרמל, מפקד חטיבת כרמלי, לכבוש את העיר בפעולת בזק. ההתקפה החלה בהרעשת העיר החדשה במרגמות ובדוידקה.** שלוש פלוגות לוחמים תקפו את העיר, וניהלו קרבות מבית לבית מול המיליציות החמושות של התושבים. הערבים נסוגו לכיוון בניין משטרת עכו. משה כרמל שלח מכתב ובו דרישה לכניעה ללא תנאי. הערבים קיבלו את הדרישה ונכנעו. בעקבות זאת עזבו רוב התושבים הערבים את העיר.

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

תלמוד ישראלי- הדף היומי לילדים, מחבר ומגיש את לימוד התלמוד, מגביר אהבת תורה ומעצים את התא המשפחתי והקהילתי.

הפרוייקט כולל- שבעה כרכים המקיפים את כל דפי התלמוד עפ"י סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בעשרות אלפי עותקים, דף פייסבוק 60 סרטונים ב- בשיתוף ערוץ מאיר עם כוכבי הילדים אסי וטוביה.

לפתיחת מוקד לימוד כקהילה או בית ספר לפרטים: **ענבל הלל רכזת פרויקטים**
inbalh@medison.co.il | טל. 03-9250274

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

דף ל"ח: גחלים ותפוחי אדמה

באחד הימים הגיעו פועלים נוכרים אל הבנות כדי לזפת את גג הבית. הפועלים הדליקו מדורה כדי להניח עליה את הבית הזפת, והם בכלל לא שמו לב שהאש הדליקה גם גחלים ועליהם תפוחי אדמה. **האם מותר לאכול את תפוחי**

האדמה? האם הם נחשבים בישולי נוכרים? אומר רבי יוחנן, שאם הנוכרי הדליק את האש שלא לצורך בישול, אין איסור לאכול את מה שהתבשל באש זו. למשל: אם נוכרי לקח חלק של בהמה והטביר אותו באש כדי לנקות את העור, ואגב כך נצלה הבשר - מותר לאכול את הבשר.

דף ל"ט: "חלב ישראל"

אחד המושגים ההלכתיים הקשורים לצריכת ושתית חלב ומוצריו נקרא "חלב ישראל". כמִשָּׁךְ שָׁנִים רבות ובמקומות רבים בגלילות ישראל הקפידו יהודים לשתות רק "חלב ישראל", דהיינו, חלב שנחלב על ידי יהודי. יהודים הקפידו על כך מכיון שהיה קיים חשש שמא הנוכרי יערב חלב בהמה טמאה בחלב הטהור. גם בימינו, ובמיוחד במקומות בהם אין פיקוח ממשלתי על אופן ייצור החלב יש המקפידים להימנע מלשתות חלב שנוצר על ידי נוכרים ומשתמשים רק ב"חלב ישראל". על אריזות מוצרי החלב השונים שיש להם הכשר, מצוין האם החלב הוא חלב ישראל או לא.

דף מ': יין תפוחים לרבי יהודה הנשיא

פעם אחת חלה במעיו רבי יהודה הנשיא. הוא ידע שאם הוא ישתה יין שזיצר מתפוחים - ייטב לו, אבל לא היה ברשותם אלא יין תפוחים שזיצר על ידי נוכרי, ולכן נמנע רבי יהודה הנשיא משתית היין, מפני שהיה לו ספק. במה הוא הסתפק?

חז"ל גזרו שכל יין של נוכרי אסור בשתיה ובהנאה. רבי הסתפק האם גם יין תפוחים כלול בגזרה זו. אמר רבי: הֵיטְבַּי כָּאֵן מִיִּשְׁהוּ שְׂיִדְעַה מַה הֶחֱלָה? אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל, פֶּעַם אַחַת אָבִי, רַבִּי יוֹסִי, חָשׁ בְּמַעְיֹו וְהוּא שְׂתָה יַיִן תַּפּוּחִים עֲתִיק כֵּן שִׁבְעִים שָׁנָה, שֶׁל נוֹכְרִי וְהִתְרַפָּא. סִימָן שְׂמוֹתָר הַדְּבָר. הִלְכוּ וְחִפְּשׂוּ וּמָצְאוּ אֶצֶל נוֹכְרִי יַיִן תַּפּוּחִים עֲתִיק וְשְׂתָה רַבִּי וְנִרְפָּא.

מתולדותיו | י

יחיאל ויצמן

(תרנ"ב-תשי"ז, 1892-1957)

יחיאל ויצמן ז"ל היה פעיל ציוני, גואל קרקעות ואגרונום, אחיו הצעיר של הנשיא חיים ויצמן ואביו של הנשיא עזר ויצמן. יחיאל נולד בעיר פינסק והיה ממיסדי ארגון ציוני בשם "שורש ציון". בשנת תרע"ג (1913) עלה לארץ והתיישב בה. **ויצמן מונה לסגן מנהל המחלקה לחקלאות ודייג מטעם ממשלת המנדט, ולשם כך עבר לגור בעכו, ומשפחתו הייתה המשפחה היהודית היחידה בעיר.** הוא תכנן וטיפח את הגן הסמוך לביתו, וכן את הגן העירוני הראשון של עכו. לאחר מכן התמנה למפקח על הייעור בצפון הארץ ונטע יערות רבים בהרי הכרמל. לאחר מלחמת העולם הראשונה רכש קרקעות רבות מידי התושבים הגרמנים שבחיפה.

יחיאל ויצמן
(GENI,Itai Meshulam)

שאלת השבוע

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

- מהן "גזרות" ומהן "תקנות" ומה ההבדל ביניהן?
- מה פירוש המושג "חלב ישראל" ומדוע היו שהקפידו לשתות רק אותו?
- מה פירוש המושג: "זין נסך", ומה הייתה ההלכה לגביו?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).

את התשובות יש לשלוח במייל עד יום רביעי בשעות הצהריים: talmudisraeli@medison.co.il
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

70 שנה למדינת ישראל

1985/תשמ"ה

השקל החדש הופך למטבע הרשמי של ישראל

במסגרת התוכנית הכלכלית בשנת תשמ"ה (1985), נקבע השקל החדש (ש"ח) כמטבע הרשמי של ישראל, כשהוא מחליף את המטבע הקודם, השקל. כל שקל חדש ישנים. בשקל החדש היו 100 אגורות, והוא סומן בסימן ש"ש. שבא אחרי המספר. בתחילה הודפסו שטרות של שקל חדש אחד, וזמן קצר לאחר מכן הונפקו מטבעות בעלי ערך זהה. על המטבע מופיע ציור של שושן, הלקוח ממטבעות מהתקופה הפרסית בארץ ישראל, והאותיות "יהד" בכתב עברי קדום.

שטר של שקל אחד (Wikipedia)

ה'תשמ"ה/1985

דבר תורה לשולחן שבת

הרב יוסף צבי רימון, מייסד וראש "מרכז הלכה והוראה"

בפרשתנו מופיע הציווי על קרבן התמיד: **"ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו לה' כבשים בני שנה תמימים שנים ליום עלה תמיד. את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים."**

בהקשר לכך אנו מכירים את דברי התלמוד במסכת ברכות "תפילות כנגד תמידין תקנום", ומוסיפים על כך שאם נעמיק יותר ונתבונן בתנ"ך נראה שהתפילה בעם ישראל הייתה קיימת עוד זמן רב קודם, ללא שום קשר לקרבנות. אנו מוצאים את האבות שמתפללים, את תפילת חנה ותפילת הנביא יונה והנביא חבקוק ועוד. ולכן **ניתן לפרש ש"תפילות כנגד תמידין תקנום" הכוונה היא לזמני התפילות הקבועות שמכוונות כנגד הזמנים הקבועים של הקרבנות.** אך התפילה שהיא החיבור היסודי בין האדם לה' ושמשך את פעולתו מהזמנים הקבועים לכל היום כולו, הייתה קיימת ועדיין קיימת בכל דור ודור, בכל יום ויום.

יש לי מושג | גניזה

כתבי הקודש שהתבלו או התיישנו, אסור לזרוק אותם לפח או לנהוג בהם ביזיון. במקום זאת נוהגים לקבור אותם באדמה. המקום בו מטמינים את אותם כתבי קודש נקרא "גניזה". בבתי כנסת רבים ובמקומות נוספים יש "פח גניזה", בו שמים דפים שעליהם פסוקים ושמות ה', ומשם לוקחים אותם לקבורה.

זכירה או תקנה?

במפגש השבועי למדנו על ההבדל בין "גזרות" ו"תקנות". כתבו ליד כל אחת מההלכות הבאות האם היא גזרה או תקנה:

- הדלקת נרות חנוכה
- איסור אמירה לנוכרי בשבת
- קריאת מגילה בפורים
- המתנת שש שעות בין אכילת בשר לחלב
- שבעת ימי אבלות

razqgroup

